

Ю. Г. КОЛОСОВ

ДОСЛІДЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК НЕОЛІТИЧНОГО ЧАСУ НА КЕРЧЕНЬСЬКОМУ ПІВОСТРОВІ

Після тривалих досліджень пам'яток неолітичного часу в районі Західного Криму, Яйлах та в Степу Північного Криму загін Кримської первісної експедиції¹ розпочав у 1960 р. роботи на Керченському півострові з тим, щоб завершити планові дослідження неоліту всієї території Кримського півострова.

Розташована на крайньому сході, територія Керченського півострова могла дати матеріали для встановлення схожості неолітичних поселень Західного Кавказу та Криму. Але, на жаль, незважаючи на роботи Д. Я. Самоквасова, А. А. Міллера та інших, неолітичні поселення найближчої до Криму території Кавказу — Таманського півострова — нам ще не відомі. Тому матеріали з неолітичних поселень Керченського півострова доводиться порівнювати лише з даними поселень території самого Криму та південної частини України.

На Керченському півострові загін досліджував як вже відомі з літератури неолітичні пам'ятки, так і нові, виявлені нашою розвідкою.

Початок дослідження пам'яток первісної доби на Керченському півострові припадає на 1927 р. В цьому та наступному роках знайдено три поселення з мікролітичним знаряддям. Одне з них виявив геолог А. Д. Архангельський в гирлі Чорної балки, за 5 км від с. Дальні Комиші, а пізніше, у 1948—1949 рр., наукові співробітники Феодосійського музею зібрали тут невелику кількість мікролітичних крем'яних знарядь, які тепер зберігаються в музеї Феодосії.

Серед цих знарядь відзначаються трапеції із струганою спинкою, уламок сегмента, майже цілий крем'яний наконечник стрілки, кілька скребків округлої форми на кінці ножовидної пластинки, а також багато морських черепашок *Patella*.

Основний матеріал з цього поселення П. І. Заблоцький відносить до раннього неоліту, а окремі знаряддя (наконечник стрілки) — до пізньонеолітичного часу².

Виходячи з наявності трапецій із струганою спинкою та інших геометричних мікролітів, в цілому комплекс крем'яного інвентаря попередньо слід датувати пізньонеолітичним часом. Що ж до знахідки наконечника стрілки, то це знаряддя слід віднести до енеолітичного часу.

Друга стоянка, яку знайшов П. І. Заблоцький в тому ж районі, поблизу с. Дальні Комиші, розташована на довгастих підвищенні в гирлі Піщаної балки. Матеріалу з поселення зібрано значно менше,

¹ До складу керованого автором загону входили лаборанти О. В. Цвек, Л. Г. Мацкевой та інші.

² П. І. Заблоцький, Очерки доисторического прошлого Крыма, Сборник статей по экономике, быту и истории Феодосийского района, в. 1, Феодосия, 1931.